

De la infància a la joventut

El Nobel del 2003 John Maxwell Coetzee ha publicat la primera part d'una autobiografia literaturitzada, 'Infantesa' • L'autor de 'L'edat de ferro' ret un homenatge als que el van empènyer a ser com és • Pau Dito Tubau

Narrativa

Infantesa Escenes de la vida a províncies

J.M. Coetzee
Traducció de Dolors Udina
Edicions 62. Barcelona, 2006

El motiu de l'èxit entre els lectors catalans de les obres de J.M. Coetzee té a veure amb la seva assumptió sense concessions de les petiteses personals i col·lectives, amb la tendència –sempre incompleta– a no ometre ni a multiplicar o disminuir les veritats amargues de cada cosa. Les seves preocupacions com a narrador no han estat gaire literàries i estilístiques, o no més enllà del seu ús com a instruments de penetració en la realitat, sinó que conformen una actitud que és més aviat de preocupació per les qüestions essencials: ¿Com reflectir realitats complexes sense estafar-les, sense idealitzar-les ni menysprear-les o banalitzar-les, fins a fer que es manifestin en tot el que tenen d'irresoluble i de contradictori? De la franquesa amb què s'ha enfrontat a aquestes dificultats n'han sorgit obres com ara *Vida i època de Michael K*,

John Maxwell Coetzee va rebre el premi Nobel de la literatura el 2003. BRIAN KERSEY / STR

L'edat de ferro i Desgràcia –Dolors Udina és la traductora que més i millor s'hi ha dedicat a casa nostra–, que el situen, dins de la narrativa sud-africana i dels seus conflictes històrics, en una línia de continuïtat d'esperit amb la novel·la en anglès que va de Ford Madox Ford al bilingüe Samuel Beckett. En escriure i presentar al públic *Infantesa* (1997) Coetzee ja havia assolit la seva

plenitud com a narrador i coneixia les dificultats del gènere autobiogràfic, tant en el vessant de l'autoconeixement com en el de la presentació pública de la pròpia identitat. És possible que triés la tercera persona per evitar alguns excessos com ara la dramatització de l'experiència, el sentimentalisme i l'autobombo, però encara més com a manera d'encarar el passat des del

present sense la falsa il·lusió que la identitat madurada de l'escriptor no s'involucraria en l'evocació d'aquella identitat primera que es començava a desenvolupar. La idea és que la veu que descriu el passat en tercera persona, gairebé com si no fos seu, ho fa des de la distància i amb tot el que ha adquirit en el camí, i així les qüestions que tracta –l'educació escolar a províncies a la Sud-

La veu que descriu el passat en tercera persona ho fa des de la distància

com l'experiència desenvolupada de l'escriptor adult en què s'ha convertit, i sap per què escriu, i ret un homenatge als que el van empènyer a ser com és, mentre analitza les causes que l'hi han conduït. I encara que la conversió de la vida en matèria narrativa, és a dir, en una falsificació de la vida real, hi plani, el resultat és instructiu de la manera en què Coetzee afronta el fet literari.

La lectura de la magnífica sèrie d'obres autobiogràfiques de Thomas Bernhard permet observar que bona part del que narra és literatura i que té a veure amb la construcció d'un personatge literari imbuït d'una postura davant de la realitat. Això amb Coetzee no passa, o és molt menys acusat, perquè la ficció literària li interessa poc i perquè sembla trobar-se més còmode a tractar de fer veure les lluites contradictòries que s'esdevenen en la construcció de la identitat –ambivalències, vergonyes, refusos, humiliacions–, tota l'estranyesa irresoluble de les coses en contínua transformació. I encara que el resultat no sigui tan bo com en algunes novel·les seves, l'atreviment del punt de vista fa que esperem amb interès l'aparició del proper volum.

àfrica de finals de la dècada del 1940, l'aprenentatge sentimental amb les famílies del pare i de la mare, la intensa relació de tons edípics amb la mare i un tarannà procliu a l'aïllament com a resposta a les abjeccions quotidianes– són també una explicació que es projecta sobre la Sud-àfrica de finals del segle XX, sobre la pròpia família i sobre ell mateix.

Dit d'una altra manera, quan Coetzee es descriu de nen en un enterrament d'una tieta com la persona que haurà de recordar la vida dels seus pares i familiars, perquè si no ho fa ell no ho farà ningú més, hi aboca tant l'experiència del noi que s'adona esglaiat de la tendència a l'oblit de tot

Països Catalans, el passat del present

Assaig

La nació imaginada Els fonaments dels Països Catalans (1931-1939)

Arnau Gonzàlez i Vilalta
Afers. Catarroja / Barcelona, 2006

Xavier Filella

Quan Joan Fuster ressaltava els lligams culturals, històrics i polítics entre els Països Catalans, no teoritzava sobre el buit, sinó que repreneia

una línia de pensament i actuació estrocnada per la victòria franquista en la Guerra Civil Espanyola. Aquesta és la tesi que desplega, amb el sòlid suport d'una exhaustiva documentació, l'historiador Arnau Gonzàlez i Vilalta a *La nació imaginada. Els fonaments dels Països Catalans (1931-1939)*. L'obra, publicada amb la sobria elegància a què ens té acostumats l'editorial Afers, situa l'origen del pancatalanisme en el període republicà i analitza el

seu desenvolupament en cada un dels territoris dels Països Catalans.

Barcelona, explica Gonzàlez, es va convertir als anys 30 en una fàbrica de nacionalització per a les elits balears i valencianes, amb un doble objectiu. D'una banda, reforçar les dèbils estructures del mallorquinisme i del valencianisme i, de l'altra, crear una consciència unitària de comunitat cultural i potencialment política. La Generalitat esdevenia no tan

sols un exemple a seguir per mallorquins i valencians, sinó que també era l'administració que subvencionaria tota mena de projectes culturals del pancatalanisme.

L'autor, que descriu l'activitat pancatalanista de partits, premsa i entitats, analitza la implicació de figures tan destacades com, entre d'altres, el català Rovira i Virgili, els valencians Martínez-Ferrando i Carles Salvador, i el mallorquí Joan Estelrich.

Arnau Gonzàlez també

es fa ressò de l'anàlisi econòmica de l'economista català resident a València Romà Perpinyà, que en una cèlebre conferència proposava situar en primer pla els elements complementaris entre Catalunya i València i deixar enrere el suposat enfrontament entre una economia agrícola i una economia industrial.

L'obra, però, no tan sols documenta l'actuació del pancatalanisme, sinó que també examina les seves contradiccions i la manera com els sectors espanyolis-

tes de Mallorca i València el van utilitzar en l'intent de frenar l'avenç dels moviments nacionalistes. L'argument que la unitat cultural i lingüística era una simple cobertura de les ànsies imperialistes dels catalans i la supremacia de la llengua castellana, usats llavors com ara amb la màxima virulència verbal, no van impedir uns reiterats contactes que, conclou Arnau Gonzàlez, sense la victòria franquista, haurien fructificat en un futur prou favorable.